

1994 г.

135 ГОДИНИ

брой 3
празничен

КЛАСНО УЧИЛИЩЕ

ГОРНА ОРЯХОВИЦА

ОСНОВАТЕЛЯТ НА КЛАСНОТО УЧИЛИЩЕ

Иван Н. Момчилов

"Учител добър, вещ, книгоиздател, ревнител, върл за просвещение и пръв на книжното дружество основател ..."
(П.Р. Славейков)

Така разказва епитафията върху надгробната плоча, подарена от читалище "Пробуда" Цариград след смъртта на Иван Момчилов от Елена.

Роден през 1918г. в гр.Елена той получава началното си образование в родния град и след тригодишно учение в Атина се завръща да учителства в родния си град. След това завършва семинария в Русия и се завръща отново, за да се заеме с уреждането на училищното дело в Елена.

През 1859 г. поканен от горнооряховци той идва в Горна Оряховица и полага основите на първото българско мъжко класно училище. Учителствува до 1865 г., след което се отдава на книжовна дейност.

Иван Н. Момчилов почива на 13 декември 1869 г.

ПАТРОНЪТ НА УЧИЛИЩЕТО

Георги Измирлиев (Македончето) е роден в гр.Горна Джумая (сега Благоевград) на 21 април 1851 г. От малък той е закърмен с революционен дух. В училище проявява голям интерес и способности, поради което родителите му го изпращат в Цариград да продължи образованието си. След това става учител, а през 1873 г. се записва във Военното училище в гр.Одеса, където следва до 1875 г., когато бива извикан от Ботев за воене инструктор на Стагозагорското въстание.

На следната година Г. Измирлиев е в Горна Оряховица и подготвя въстанието в града.

Предаден от турски шпионин, Георги Измирлиев е заловен и изправен пред турския съд. Осъден е на смърт и на 9 юни 1876г. бива обесен на мястото, където днес се издига паметника му в центъра на града.

Георги Измирлиев

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК, ГОРНООРЯХОВЦИ!

Лето господне 1859. Един народ се е събудил от вековния си сън, повярвал е в себе си и се е устремил към светлите бъднини. Безпросветния мрак е раздран от мълнии. На българския небосклон изгряват ярките звезди на монаха от Хилендар, грешния Софроний и Горския пътник. Словото и цигулката на Чингулов зоват за отхвърляне на националния гнет и чуждото духовно подтисничество.

Един еленчанин, Иван Момчилов, просветен за времето си българин, откликва на възжеланията на горнооряховските еснафи и подпомогнат от тях, открива първото българско класно училище в града.

Днес ние, техните потомци чествуваме 135-годишнината на Училището. Претърпяло много метаморфози, то винаги е пръскало духовна светлина и е формирало богати личности, учители и ученици, допринесли за развитието на града и страната в различни области на науката, изкуството и живота.

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК, ГОРНООРЯХОВЦИ!

☞ От стр. 1

Навсякъде и хиляди са те, преминали през класните му стаи и закърмени с измирлиевски дух.

В настоящия момент в Първо средно общообразователно училище "Георги Измирлиев" под ръководството и със съдействието на 110 всеотдайни учители и служители се обучават около 1200 ученици, обособени в 49 паралелки, 6 занимални и 2 полудневни детски групи.

Още в предучилищна и начална възраст децата имат възможност да изучават чужд език, народни танци, класически балет и др. Известен в града и общината е и училищният хор. В горния курс са разкрити паралелки с профил Биология и Химия, паралелки по Фирмена администрация, Шевно производство и др.

За резултатите от обучението може да се съди от факта, че над 50% от завършилите през 1993/94 учебна година са приети и продължават образованието си в различни ВУЗ и са достойно попълнение на интелектуалния потенциал на нацията ни. Не са малко и успехите, постигнати от възпитаниците на училището, в областта на физкултурата и спорта. От него са излезли майстори на спорта, треньори и световни рекордьори в различни спортни дисциплини - борба, акробатика, лека атлетика и др. През изминалата учебна година отборът по хандбал стана републикански вицешампион, призови места и медали завоюваха нашите борци, бегачи и др.

Въпреки трудните за страната ни години, постепенно се подобрява материалната база на училището. С помощта на МНО е обзаведен аудио - визуален езиков кабинет. Сложи се началото и постоянно се разширява компютърната зала. На разположение на учениците са редица специализирани кабинети и лаборатории по Биология, Химия, Физика, Машинопис, Шевно производство, два физкултурни салона. С разбиране и помощ от страна Общинския съвет и общинската администрация е изграден нов покрив на физкултурния салон и е ремонтиран този на учебния корпус. До края на календарната 1994 година ще бъде приключено и противоземетръсното укрепване на сградата, а до няколко месеца предстои да бъде ремонтиран и предоставен за използване от учениците и плувния басейн.

Съставът на училището като цяло има амбиции и добри професионални възможности за добросъвестно изпълнение на обществените и държавни изисквания, стоящи пред него.

Необходимо е обаче, да се помисли и за по-достойното оценяване и заплащане на труда на работещите в сферата на образованието.

Необходимо е да се запази и развие възможността за получаване от учениците на широк спектър от знания, отговарящи на динамичните изисквания на живота, да се съхрани и развие доброто в българското училище.

Всичко това може да придобие конкретни измерения, да премине от сферата на желанията в реалността чрез обединяване на усилията и съдействие от страна на Община, ученици, учители, родители, различни организации, фирми и родолюбиви граждани.

Предстои много работа от всички нас, но си струва ... заради бъдещето на децата, на града, на народа ни. Това е завещано от дедите ни.

Честит празник, скъпи ученици, служители, граждани и гости на гр. Горна Оряховица.

Организационният комитет и училищното ръководство ви желаят добро здраве, настроение и много, много успехи!

Стефан Кунчев
Директор на СОУ "Г.Измирлиев"

КРАТКИ ИСТОРИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

Преди 135 г. в будното еснафско селище Г.Оряховица бликва извор на просвета и култура - създадено е първото в града чисто българско мъжко класно училище, което е едно от първите след Габровското и Пловдивското. Негов основател е Иван Николов Момчилов, а годината е 1859 .

Иван Николов Момчилов е роден на 19.10.1819 г. в Елена. Той е един от най-образованите за времето си българи. Учил е в гръцко училище, но желанието му е било да изучава славянски език. През 1842 г. заминава за Русия и по съвета на Иларион Макариополски постъпва в Херсонската семинария. Поради заболяване на следващата година се прибира в родния град и се отдава на просветителска дейност. Владее няколко чужди езика - руски, гръцки, турски и френски. Работата му в Г.Оряховица не започва гладко. Срещу дейността му се обявяват силните за времето гъркомани, но Момчилов

получава подкрепата на родолюбивите горнооряховци и пречките са преодоляни.

Той въвежда изучаването на нови предмети: граматика, руски език, хигиена и гимнастика. В съзнанието на своите ученици умело насажда любов към науката и отечеството. Под негово ръководство на 11 май 1861г. е проведено първото тържествено чествуване на славянските просветители братята Кирил и Методи.

През 1864 г. Момчилов се оттегля от учителското поприще и се отдава на книжовна дейност. Неговите трудове са свързани с нуждите на образованието у нас : старобългарска граматика, земеописание, новобългарска граматика и др.

☞ На стр. 3

КРАТКИ ИСТОРИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

↪ От стр. 2

Създателят на класното училище умира на 8.12.1869 г. и е погребан в двора на църквата „Св.Богородица“. По-късно тленните останки на Момчилев са преместени в двора на килийното училище, а на гроба и до днес стои паметна плоча с надпис от неговия ученик П.Р.Славейков.

След Момчилев училището се ръководи от Радко Радославов, родом от Златарица. Той е един от основателите на горнооряховското читалище и е първият кмет на града ни след Освобождението.

През учебната 1875/76 г. Сава Сирманов, родом от Габрово, издига училището до 5 клас. Той въвежда изучаването на много нови предмети.

След Сирманов ръководството на училището е поето от Иван Панов Семерджиев. Неговата дейност е свързана с подготовката на Априлското въстание в града. Заедно с учителите Никола и Атанас Бендереви, Георги Бошнаков и Георги Измирлиев са заловени и осъдени. Семерджиев и Измирлиев са осъдени на смърт и обесени, а другите заточени.

След Освобождението на България през 1878 година училището продължава съществуването си, но изгубва най-добрите си учители, които са изтеглени в София, да участват в управлението на младата държава.

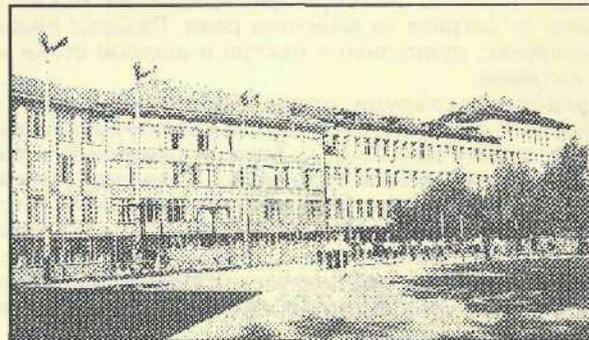
През 1892 година по предложение на учителя Цонко Бонев се въвежда обсъждане на успеха и дисциплината.

В периода 1897 - 1912 година училището съществува като трикласно. На 6 ноември 1910 година в знак на признателност към делото на Георги Измирлиев е открит паметник на площада на града. На следващия ден (7.11.1910г.) по предложение на учителя Младен Младенов учителският съвет с протоколно решение N4 определя за свой патрон учителя и апостола Георги Измирлиев - Македончето.

През 1912/13 година училището съществува като смесена гимназия.

На 1.06.1913 г. в 11.12 ч. катастрофално земетресение събаря сградата на училището, намирала се в района на днешната градска болница. Поради ремонт на сградата и холерна епидемия занятията са подновени на 12.11.13 г.

През учебната 1918/19 година училището става пълна

гимназия и съществува като такава до 1922 година. Тогава се превръща в средно училище с педагогически профил и реален отдел. През 1925 година училището е вече Смесена общинска реална гимназия.

С Протоколно решение N5 на учителския съвет от 1931 година за празник на училището е определена датата 18 май - обесването на Георги Измирлиев.

С развитието на училището се променя и неговия характер - през 1934 година то става реално, а през 1937 година - Горнооряховска смесена гимназия. През 1942 година тя се разделя на Девическа и Мъжка, за да се обедини отново през 1950 година.

През 1945 година училището се премества в нова сграда - сегашния стар корпус. От 1959 до 1976 година училището съществува като Политехническа гимназия, когато е преобразувано в I СПУ.

От 1960 година патронният празник започва да се чества на 21 април - рождената дата на Георги Измирлиев.

През 1981 година то се нанася в новите учебни корпуси. От 1980 година до 1991 година училището съществува като I ЕСПУ, а в момента е I СОУ.

В настоящия момент в училището учат около 1200 ученика и работят 110 учители и помощен персонал.

За големите си успехи училището е награждавано с орден "Кирил и Методий" - I и III степен, много първи и втори места на общинско, областно и републиканско равнище.

ИВАН МОМЧИЛОВ И СТАРОБЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Първ между българските класни учители от XIX век Иван Момчилев определи езика на средновековната българска литература и книжнина като "старобългарски". Така веднъж завинаги била установена една истина, която досега, въпреки всички усилия, никой не е успял да отрече и оспори.

В своите заключения и изводи по въпроса той е бил в пълно съгласие със схващането на именития габровец и възрожденец В.Априлов, който в своята брошура "Българските книжници или на кое славянско племе принадлежи собствено кирилската азбука" (издадена е в Одеса, 1841 год.) казва, че българският народ не трябва да се отказва или отстъпва своите културни достойния на нито един друг народ, дори и много близък да е той.

С определеното на стария български писмен език от Средновековието като старобългарски Момчилев сякаш е предвиждал бъдещите преднамерени недоразумения и мъчителното за някои признания на езиковите факти.

Защото ако през последните години българската наука има толкова много постижения по целия свят, ако вниманието към средновековната ни литература и култура е толкова голямо, това се дължи на обстоятелството, че през 865 година Кирил и Методий поставят началото на

третата класическа литература на народен език в Европа - старобългарската.

Ив.Момчилев е прозрял още през 40-те години на миналия век и от скромните класни стаи на "Даскалоливницата" тази истина тръгва по света. Връстник на световно известния езиковед и славист словенеца Франц Миклошич, учителят Ив.Момчилев не е бил като него професор във Виенския университет, но по-вярно оценява народностната принадлежност на кирилometодиевото писмено слово (Миклошич смяташе, че то е славянско) - и за това наравно с него взе своето собствено място в историята на славянската филология.изобщо и на българознанието в частност.

Като мнозина светли умове и Ив.Момчилев не е живял дълго, но и за малко от броените му за живот и творчество дни, успява да остави светла диря във възхода на българската наука. В развитието на българското историческо езиковедие той се нарежда наравно с такива бележити свои съвременници като Иван Богоров и Неофит Рилски.

↪ На стр. 4

"КОЛКО СЛАДКО Е ДА СЕ УМРЕ ЗА СВОБОДАТА НА ОТЕЧЕСТВОТО"

В един слънчев петъчен ден градът ни осъмна преливащ от багрите на майските рози. Пазарът беше като мравуняк, препълнен с пъстри и шарени стоки и много купувачи.

Зададох се каруци откъм Търновското шосе. Оживлението за миг спря, търговците побързаха да затворят своите дюкянчета. Хората замръзнаха по местата си като видяха кой е в каруцата - това беше Георги Измирлиев - Македончето, и няколко заптиета около него за стража. Каруците спряха до конака, откъдето продължи само една от тях - тази с Македончето. Колелата й се въртяха като мелнични колела, които всеки момент щяха да смачкат вярата и надеждата за свобода на един народ.

Бавно каруцата стигна площада и спря пред черното бесило. На площада имаше две групи хора: първата очакваше това събитие отдавна - турските големци на окръга и по-голяма част от чорбаджиите, а втората с болка притискаше мъката - това бяха българите, които върваха в делото на Измирлиев.

За последен път Измирлиев беше попитан дали ще издаде другарите си. Той отказа, нахлузи примката на врата си и гордо каза: "Колко сладко е да се умре за свободата на Отечеството!". Тялото увисна на въжето.

Народът преклони глава пред този велик човек и отнесе тялото му в църквата "Св.Богородица".

Такъв е трагичния край на един човек - родил се, живял и умрял с мисълта за свободата на своето Отечество.

Найден П.Маречков ученик от VIII^а клас

На Георги Измирлиев

И ти навярно с другите момчета
на Бистрица край бързите води
си водел бой с наперени турчета
и лягал си с подутини.

А болките омразата изплитат,
напира тя в задъханата гръд.
На детството годините отлитат
и тръгваш на далечен път.

Редят се Серест, Цариград, Одеса -
под чужди покрив - чужда топлина.
В сърцето си България понесъл,
зове тя властно към дома.

Че който пил е въздух от Пирина
и гледал Рилски бели върхове,
за мъст към враговете път намира,
не пада никога на колене.

И ти не трепна пред едно бесило!
Веригите под него не тежат,
когато чуваш в семето кълнило
отново класовете да шумят ...

И в бронз отлят, завинаги остана
на изток устремен като преди,
заслушан във полето и Балкана,
очакващ изгревът да се роди.

"Как сладко е да се умре за свободата!"
Звучи гласът от вековете отразен.
И ниско падат знамената ни
пред теб когато се кънем.

Емил Попов

На Иван Момчилов

Иван Момчилов е спасител
на просветата при нас.
Той е благият дарител
на училището в оня труден час.

На него ние всички сме длъжници,
с благоговение прекланяме снага.
И вкупом всички ученици
признателно на гроба му поднасяме цветя.

Мая Николова
ученичка от IV^г клас

РЕДОВЕ НА УЧИТЕЛКАТА ...

Беше неодавна, в една от хубавите есенни утрини, когато деца и учители бързахме за училище. Настигна ме съседско момченце - първокласник. Заговорихме се за училище и за неговата първа учителка.

"Тя е хубава като моята майка" - с грейнало личице каза малкият ученик. Полазиха ме нежни тръпки от това неочаквано откровение. Та този малчуган сравняваше учителката си с най-святото и най-скъпото. Навярно измерваше красотата с топлиите й очи, с нежната й ласка, с лъчезарната й усмивка. Той искаше и виждаше красива тази, която ще замести майка му в училище.

"Никога не забравяй първата учителка" - пошепнах му аз.

На стълбището пред главния вход на училището една майка целуна детското челце и каза: "Да слушаш учителката". После го изпрати с поглед и надежда.

Този ден остана един от най-слънчевите сред многото учителски дни. Стана ми светло и топло на душата. Докато има деца винаги ще има нужда от нас!

А тя, учителката, идваше забързана и задъхана след безсънна нощ над тетрадките и книгите. Но беше длъжна да бъде усмихната, спокойна, справедлива и красива - заради децата.

За кой ли път събра сили, умения и такт, за да се справи с безбройните изненади на ученическия живот: защото В. цяла седмица не идва на училище; много двойки в дневника; среща с претенциозни родители; кой е винован за счупения прозорец и много, много други.

Как да се усмихне, когато стиска зъби, за да не издаде гнева си, как да е спокойна, когато сърцето й ще се пръсне от напрежение?

Само тя си знае ...

На всичко отгоре и урокът излезе скучен, сух. Учениците не искат и да знаят, че го беше обмисляла до късни часове, когато всички в къщи спят, за да е насаме с науката.

Днес ти е тежък ден, не ти върви. Но то е, защото утре непременно ще ти провърви! Нямах право да "умираш" от главоболие, нямаш право да се оплакваш, звънецът бие ...

Трудно е да си учител, отговорно е да си учител, човечно е да си учител. Коя е тази магическа сила, която въпреки трудното време ни дава кураж да сме учители и възпитатели?

Може би от такова тесто сме замесени, може би с такава мая сме заквасени, че колкото по ни мачкат, по-силни ставаме, по-гордо се изправяме! Защото животът ни се измерва не с годините, а с дирята, оставена след нас. Защото

"Ний не шем нито славата, ни участта на големите гении!

Нас ни стига признателността на едно поколение!

Ст. Атанасова

ИВАН МОМЧИЛОВ И ...

↳ От стр. 3

Като основополагащ камък на тази и в наше време все така актуална с обществения и народността си смисъл наука Ив.Момчилов правилно е поставил старобългарския език.

По материали от в-к "Еленска даскалоливница"
ст.н.с. Константин Мечев